

Paisatge | Josep Girabal Guitart i Josep M. Mata-Perelló (Geoparc Mundial UNESCO de la Catalunya Central) | Actualitzat el 06/08/2020 a les 11:09

El Puig de la Balma

Al Geoparc hi ha nombrosos exemples de balmes que es van condicionar per obtenir un corral per al bestiar, un habitatge permanent o un refugi temporal per a pastors, carboners o viatgers.

Són el que s'anomenen "balmes obrades", l'exemple més notable que en tenim és el Puig de la Balma, tota una casa construïda sota un immens aixopluc natural de 22 metres d'alçada màxima i 6 de profunditat, documentada des de 1278. El mur de l'edifici assoleix 11 metres d'alçada i la llargada total de la casa sota la balma és de 60 metres. Edificar sota la roca estalviava la teulada i un dels murs, i les condicions de temperatura eren millors que a les cases convencionals. Els propietaris actuals són la 26a generació de descendents directes dels primers habitants del mas i conserven el cognom Puig. A la segona meitat del segle XIX es van construir al costat de la casa antiga una de nova on encara i va quedar la de la balma com a masoveria, ara transformada en allotjament rural on es conserven testimonis de la vida en aquest indret singular.

L'origen geològic d'aquest sostre natural va començar fa 40 milions d'anys, quan la Catalunya Central era mar i de les muntanyes que hi havia a l'actual Vallès baixava un riu torrencial que acumulava grans quantitats de sediments a la seva desembocadura formant un extens ventall al·luvial. Els materials s'hi distribuïen en funció de l'energia de l'aigua en cada lloc. La grava era arrossegada per corrents forts i s'acumulava en els braços de riu i zones properes, mentre que la sorra fina i l'argila sedimentaven en zones inundables més tranquil·les. Quan els cabals disminuïen aquests sediments s'assecaven i quedaven exposats a l'aire, en aquestes condicions

el ferro que contenien s'oxidava i els donava el color rogenc característic. A més, una part dels sediments arribava al mar. Aquells sediments es van consolidar, la grava es va transformar en conglomerat, la sorra en gresos i l'argila en lutites. El conglomerat és més resistent a l'erosió que les altres roques, un fenomen que veiem clarament aquí: a la part baixa hi ha lutites i gresos de color rogenc, no gaire resistents, mentre que per damunt hi ha un estrat de conglomerat gruixut, dur i sense fractures. L'erosió produïda pels agents atmosfèrics ha desgastat molt més les roques de baix que la de dalt, de manera que s'ha anat formant una balma. Si el conglomerat hagués estat fracturat se n'haurien després blocs periòdicament, però en aquest cas no és així, podem veure que de cap a cap l'estrat superior és ben sencer, i la seva vora no presenta arestes marcades sinó que té formes arrodonides; aquest detall demostra que des de fa molts segles no se'n trenca cap tros i tan sols la lenta i persistent erosió de la pluja va desgastant aquest gran sostre natural.

Nom del paratge: El Puig de la Balma.

Situació: Terme municipal de Mura. S'hi va per la carretera que porta d'aquest poble a Rocafort, a 2,5 km es travessa la riera pel pont del Puig, on comença la pista que hi porta. Procedència del nom: La casa pren el nom de la balma on es va construir.

Situació geològica: La zona forma part de la Depressió Geològica de l'Ebre.

Importància geològica: Magnífic exemple de balma excavada en les roques típiques del massís de Sant Llorenç, és la "balma obrada" més ben conservada i de dimensions més grans del Geoparc.

Materials geològics: Conglomerats, gresos i lutites procedents de sediments continentals dipositats en el ventall al·luvial de Sant Llorenç.

Edat de la formació: Els sediments es van dipositar aquí durant l'Eocè. La balma és geològicament recent, tot i tenir milers d'anys.

Curiositats: Va servir d'escenari a alguns seqüències de la pel·lícula "Pa negre".